

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตรต่อประเทศไทย” นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) และวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตร 3 กลุ่มคือ นักประดิษฐ์ ตัวแทนสิทธิบัตรและกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยอาศัยข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการต่อบุคคลทั้ง 3 กลุ่มและข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ที่เป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) แล้ว

จากการศึกษาพบว่าสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) เป็นสนธิสัญญาที่อำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอรับสิทธิบัตร โดยการยื่นคำขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศเพียงคำขอเดียว และสามารถเลือกให้ได้รับความคุ้มครองใน 133 ประเทศที่เป็นสมาชิก มีผลการตรวจค้นระหว่างประเทศ รวมทั้ง Written Opinion และ ผลการตรวจสอบเบื้องต้นระหว่างประเทศ ที่เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นผลการตรวจค้นเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่แสดงถึงว่าการประดิษฐ์นั้นมีคุณสมบัติอันสามารถได้รับจดทะเบียนสิทธิบัตรหรือไม่ โดยเมื่อยื่นคำขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศแล้วสามารถยืดระยะเวลาในการดำเนินการเข้าสู่ขั้นตอนภายในประเทศออกไปได้ 30 เดือนหลังจากวันที่ยื่นคำขอสิทธิบัตรไว้ครั้งแรก (Priority date) อันเป็นการชะลอการเสียค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการเข้าสู่การขอรับความคุ้มครองในขั้นตอนภายในประเทศในประเทศต่างๆ ต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) ไม่ได้เป็นระบบการจดทะเบียนสิทธิบัตรนานาชาติ (International Patent) ที่มีผลคุ้มครองทั่วโลก ขั้นตอนการพิจารณาการจดทะเบียนสิทธิบัตรนั้นนั้นยังคงเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานสิทธิบัตรแต่ละประเทศ

การยื่นคำขอสิทธิบัตรภายใต้สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรในกรณีที่มีการประดิษฐ์นั้นขาดคุณสมบัติที่จะได้รับจดทะเบียนสิทธิบัตร โดยเสียค่าใช้จ่ายในการยื่นคำขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศเพียงค่าใช้จ่ายเดียว และสามารถลดเลิกการตัดสินใจการดำเนินการเข้าสู่ขั้นตอนภายในประเทศได้ แต่ถ้ามหาว่าการประดิษฐ์นั้นมีคุณสมบัติที่มั่นใจว่าจะได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตรอยู่แล้ว การยื่นคำ

ขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศจะไม่ได้ช่วยลดค่าใช้จ่ายโดยรวม เพราะเมื่อผ่านกระบวนการขอรับสิทธิบัตรตามสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) แล้ว ก็ยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมคำขอเป็นภาษาราชการต่างๆ ที่สำนักสิทธิบัตรแต่ละประเทศต้องการอยู่ดี

ปริมาณงานของตัวแทนสิทธิบัตรในช่วง 2 ปีนับจากวันที่เข้าเป็นสมาชิกสนธิสัญญาจะลดลงอย่างมาก ทั้งนี้เพราะคำขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศกำลังดำเนินการอยู่ในขั้นตอนระหว่างประเทศอันส่งผลให้รายได้ของตัวแทนสิทธิบัตรลดลงด้วย นอกจากนี้ตัวแทนสิทธิบัตรจะต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการเรียนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการขอรับความคุ้มครองด้านสิทธิบัตร (PCT) และพัฒนาตัวเองให้เป็นตัวแทนสิทธิบัตรที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้อย่างแท้จริง สิ่งที่ว่าตัวแทนสิทธิบัตรจะต้องพัฒนาอย่างมากคือการใช้ภาษาอังกฤษในการเขียนรายละเอียดการประดิษฐ์ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตัวแทนสิทธิบัตรประเทศอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) ได้

จากการศึกษาพบว่า จำนวนคำขอสิทธิบัตรที่ยื่นต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาในช่วง 2 ปี หลังจากเป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) จะลดลงเพราะคำขอสิทธิบัตรระหว่างประเทศอยู่ในช่วงการดำเนินการในต่างประเทศ ส่งผลให้รายได้ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาลดลงในช่วง 2 ปีนี้และเมื่อผ่านช่วง 2 ปีนี้แล้วจำนวนคำขอสิทธิบัตรจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จะต้องมีการปรับปรุงทั้งคุณภาพและปริมาณของเจ้าหน้าที่และผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณคำขอสิทธิบัตรที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นหลังจากผ่านช่วง 2 ปีหลังจากเป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) แล้ว กระบวนการตรวจสอบรายละเอียดการประดิษฐ์ ที่ขณะนี้ เป็นปัญหาอยู่นั้น คาดว่าหากไทยเป็นสมาชิกสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) แล้วสามารถลดเวลาในการตรวจสอบเบื้องต้นถึงความสมบูรณ์ต่างๆ ของคำขอนั้นๆ ได้ และยังสามารถลดขั้นตอนในการดำเนินการ โดยเฉพาะขั้นตอนการตรวจค้นและตรวจสอบรายละเอียดการประดิษฐ์ จากการที่มีผลการตรวจค้นระหว่างประเทศและผลการตรวจสอบระหว่างประเทศ ที่เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นว่าการประดิษฐ์นั้นมีคุณสมบัติเพียงพอหรือไม่ต่อการได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตร